

نیمسال ۱۳۲۵ - مردم جهان خبر را وحشت زده شنیدند

منطق اتمی امریکا

قارچ عظیمی به ارتفاع ۱۲ کیلومتر نورانی تر از خورشید نیمروزی

انفجار آزمایشی بمب پلوتونیومی را در صحرای آلاموگوردو (نیومکزیکوی آمریکا) ساعت پنج و نیم صبح **شانزدهم ژوئیه** ۱۹۴۵ انجام داد. آنچه را که شاهدان عینی از فاصله ده کیلومتری گزارش کردند هولناک و باور نکردنی بود. یک توپ آتشین با روشنایی سوزانده‌ای، با شدت چندین برابر نور خورشید نیمروزی و یک ابر عظیم قارچ مانند که تا ارتفاع ۱۲ کیلومتری بالا رفت. شاهدانی که به تماشای نور شگفت انگیز توپ آتشین سرگرم بودند، چند ثانیه بعد با موج انفجار به زمین افتادند. غرش مهیب این انفجار چند دقیقه بعد در تپه‌های اطراف منعکس شد. پس از انفجار، نخستین سخنی که ژنرال توماس فارل معاون ژنرال گروز مسئول طرح تولید بمب اتمی گفت این بود "جنگ تمام است".

دومین پیش جلسه برای رفتن به سوی کنفرانس نهائی صلح نیز با کشاکش میان امریکا و انگلستان از سوئی و اتحاد شوروی از سوی دیگر همراه بود. اتحاد شوروی از جنبش‌های ملی و ضد استعماری در مناطق تحت استعمار ایتالیا، بلژیک، فرانسه و انگلستان حمایت می‌کرد، که همگی متأثر از نتایج جنگ دوم جهانی قد برافراشته بودند. امریکا و انگلستان که تا پایان جنگ دوم متحد اتحاد شوروی علیه فاشیسم هیتلری بودند، بلافاصله پس از پایان جنگ با دول شکست خورده رسمی و علنی و یا غیر رسمی و غیر علنی متحد شده و در برابر اتحاد شوروی به صف شدند. آنها حتی مدافع ادامه و دفاع از سیستم پادشاهی در ایتالیا و حفظ مستعمرات قبل از جنگ این کشور شدند. انگلستان بشدت از جنبش‌های استقلال طلبی در مناطق تحت استعمار بریتانیای کبیر بود و فرانسه که آزادی خود را مدیون شکست ارتش هیتلری در خاک اتحاد شوروی می‌دانست، بلافاصله خود را به زیر سایه انگلستان و امریکا کشیده بود تا مستعمرات خویش را حفظ کند. اتحاد شوروی از استقلال چند منطقه استراتژیک در اروپا مانند "تریس" حمایت می‌کرد. نخستین پیش جلسه کنفرانس صلح بی نتیجه پایان یافته بود و اکنون دومین پیش جلسه تشکیل می‌شد تا دستور نهائی کار در کنفرانس نهائی صلح که قرار بود در پاریس منعقد شود تهیه و پس از تفاهم به جلسه صلح برده شود.

اتحاد شوروی پیروز در جنگ علیه فاشیسم و بعنوان قدرتی جهانی وارد عرصه بین‌المللی شده بود و بسیار از انقلاب‌ها و جنبش‌های رهائی بخش پناهمگاهی نوین برای رهائی از جنگ استعمار یافته بودند. این وضع شامل حال جنبش‌ها و خیزش‌های ملی و انقلابی در نقاط مختلف ایران نیز می‌شد که در آن ماه‌های خاص حکومت ملی و خودمختار آذربایجان و کردستان را در بر گرفته بود و در قلب پایتخت نیز جنبش پر قدرت کارگری و حضور پرتوان حزب توده ایران سد راه حکومت خودکامه پهلوی شده بود.

دومین پیش جلسه نیز با کشاکش و اختلاف نظر همراه شد ولی در فاصله دومین پیش جلسه و جلسه نهائی صلح در پاریس بزرگتر و جنایتکارانه‌ترین واقعه تاریخ معاصر روی داد.

امریکا برای مرعوب ساختن اتحاد شوروی و نشان دادن هیأت نمایندگی آن کشور پشت میز سازش جهانی نخستین انفجار آزمایشی بمب پلوتونیومی را در صحرای آلاموگوردو (نیومکزیکوی آمریکا) ساعت پنج و نیم صبح **شانزدهم ژوئیه** ۱۹۴۵ انجام داد. آنچه را که شاهدان عینی از فاصله ده کیلومتری گزارش کردند هولناک و باور نکردنی بود. یک توپ آتشین با روشنایی سوزانده‌ای، با شدت چندین برابر نور خورشید نیمروزی و یک ابر عظیم قارچ مانند که تا ارتفاع ۱۲ کیلومتری بالا رفت. شاهدانی که به تماشای نور شگفت انگیز

توپ آتشین سرگرم بودند، چند ثانیه بعد با موج انفجار به زمین افتادند. غرش مهیب این انفجار چند دقیقه بعد در تپه‌های اطراف منعکس شد. پس از انفجار، نخستین سخنی که ژنرال توماس فارل معاون ژنرال گروز مسئول طرح تولید بمب اتمی گفت این بود "جنگ تمام است". و بلافاصله ژنرال گروز اعلام کرد "البته پس از انداختن دو بمب اتمی روی ژاپن" کمتر از یک ماه زمان لازم بود تا این وعده مهیب نیز تحقق یابد.

بدین ترتیب آنچه در پیش جلسه های کنفرانس صلح نسبت به آنها تفاهم بدست نیامده بود، با چنگ و دندان اتمی که امریکا نشان داد بدست آمد!

حال شرح دومین پیش جلسه کنفرانس صلح پاریس و خود کنفرانس پاریس را بخوانید و تاریخ انفجار و آزمایش نخستین را با تاریخ دو پیش جلسه و اجلاس نهائی صلح پاریس بخاطر داشته باشید. ما در شماره بعد و به نقل از کلیات مطبوعات ۱۳۲۵ به انفجارهای دیگر اتمی نیز خواهیم پرداخت:

کنفرانس دوم پاریس

طبق تصمیمی که در آخرین جلسات کنفرانس اول پاریس گرفته شد، روز شنبه ۲۵ مرداد «۱۵ ژوئن» وزیران خارجه چهار دولت بزرگ (مستر برنز- مسیو مولوتف- مستربوین- مسیو بیدو) دو باره در پاریس و در کاخ لوکزامبورگ تشکیل جلسه دادند.

قبل از تشکیل این جلسه سه وزیر خارجه دولت بزرگ (آمریکا، انگلیس و شوروی) طی نطق هائی که شرح مختصر آن در این کتاب (کلیات مطبوعات) درج گردیده، سیاست خارجی دولت خود را تشریح نموده بودند. در این کنفرانس تا اندازه ای وزرای خارجه از نظریات همدیگر اطلاع پیدا کرده بودند و به همین جهت در کنفرانس پاریس از اختلافات مابین کاسته شد و برای تشکیل کنفرانس صلح زمینه فراهم گردید.

در این کنفرانس مسائل زیر بحث گردید:

- ۱- انعقاد صلح با کشورهای شکست خورده اروپا «ایتالیا- رومانی- مجارستان- بلغارستان- فنلاند»
- ۲- مسئله آلمان - ۳ مسئله اتریش ۴- تغییرات سیاسی در اوضاع ایتالیا پس از اعلام جمهوری
- مسئله انعقاد پیمان صلح با ایتالیا مطرح و در چندین مورد بین وزیران خارجه توافق نظر حاصل شد. موادی که لازم بود در باره آنها گفتگو شود به قرار زیر است:
- ۱- مسئله غرامات جنگی که باید به شوروی و یوگسلاوی و یونان به پردازد. ۲- موضوع مستعمرات ایتالیا ۳- مرز اتریش و ایتالیا ۴- مرز فرانسه و ایتالیا ۵- موضوع تریست ۶- ناوگان ایتالیا.
- ۱- در موضوع غرامات جنگی که در کنفرانس اول توافق حاصل شده بود به مناسبت اختلاف در چگونگی پرداخت آن توافق حاصل نگردید و بدان مناسبت سایر قسمت های پیمان مطرح گردید.
- ۲- در موضوع مستعمرات چون اختلاف بسیار بود بنابه پیشنهاد مستر برنز طرح این موضوع به یک سال بعد (سال ۱۹۴۷) موکول گردید.
- ۳- در خصوص مرز اتریش و ایتالیا وزیران خارجه موافقت حاصل نمودند ولی مسئله مرز فرانسه و ایتالیا حل نگردید و اختلاف در مسئله ناوگان نیز آنقدر زیاد نبود ولی مسئله تریست مشکلترین مواد پیمان صلح با ایتالیا بود.

ضمناً مستر "برنز" پیشنهاد نمود که روز ۱۵ ژوئیه (۲۴ ماه ۱۳۲۵) کنفرانس صلح تشکیل و دعوت نامه برای ۲۱ دولت فرستاده شود و برای تأیید اظهارات خود چنین گفت: "گر چه در تمام مسائل توافق نظر حاصل نکرده ایم ولی مسائلی که هنوز حل نشده، باندازه در باره آنها به موافقت نزدیک شده ایم که می توان قضیه را به کنفرانس عمومی صلح موکول نمود. ولی مستر مولوتف که در کنفرانس اول با این نظر مخالفت نموده بود باز این پیشنهاد را رد نمود و در حله اول با تاریخ کنفرانس صلح موافقت حاصل نگردید.

در جلسات بعدی وزیران خارجه تا اندازه در مذاکرات موفقیت حاصل نمودند و بحرانی که ناگهان در جریان کارهای جلسه وزیران خارجه پدید آمده بود مرتفع گردید. این رفع بحران موقعی حاصل شد که وزیران خارجه پیشنهاد مسیو "بیدو" نخست وزیر فرانسه را در باره "تریست" قبول نمودند و بالاخره پس از چند جلسه مذاکره در باره این موضوع، جلسه تصویب نمود که ناحیه «تریست» به صورت بین المللی اداره شود و مقرر گردید که اساسنامه آن بوسیله کمیسیون مخصوص مرکب از نمایندگان چهار دولت تنظیم گردد و ضمناً دولت های ایتالیا و یوگسلاوی نیز در این کمیسیون شرکت نمایند ولی حضور آنها جنبه مشورتی داشته باشد و تصمیمات کمیسیون مزبور به اطلاع انجمن صلح رسانیده شده و انجمن صلح نیز برابر انجمن مقررات جلسه مسکو نظر خویش را در باره تصمیمات کمیسیون مزبور اعلام دارد و پس از آن موضوع به شورای امنیت رجوع شود تا در باره آن بررسی کامل شده و تصمیم قطعی اتخاذ نماید. انتخاب فرماندار ناحیه خود مختار تریست هم با شورای امنیت باشد.

این تصمیم با اعتراض شدید دولت های ایتالیا و یوگسلاوی مواجه گردید و در هر دو دولت تظاهراتی برضد آن بعمل آمد.

پس از حل مسئله تریست که دشوارترین مسئله پیمان صلح با ایتالیا بود، در سایر قسمت ها نیز موافقت حاصل گردید و در موضوع **مستعمرات** هم طبق تصمیم سابق که قرار شده بود به یک سال بعد موکول شود موافقت حاصل گردید ولی به شرط اینکه در پیمان صلح با ایتالیا قید شود که دولت مزبور از تمام حقوق خویش نسبت به مستعمرات سابقش **صرف نظر** خواهد نمود و اگر این قضیه در عرض یک سال حل نشود موضوع به سازمان ملل متفق رجوع خواهد شد.

در موضوع تاریخ تشکیل کنفرانس صلح نیز موافقت حاصل شد و وزیران خارجه چهار دولت تصویب نمودند که **کنفرانس صلح** ۲۱ دولت در تاریخ ۲۹ ژوئیه (۷ مرداد) در **پاریس** تشکیل شود.

ضمناً پس از مذاکرات و مباحثات بسیار در باره شرکت دولت چین در ارسال دعوتنامه ها و مواد پیمان صلح موضوع بدین طریق خاتمه یافت که دعوتنامه برای ۲۱ دولت صادر شود ولی دولت چین در صدور آن شرکت ننماید و مواد راجع به اصول و کلیات نیز به انضمام دعوتنامه ها ارسال گردد.

دولت هائی که در انجمن صلح ۲۱ دولت قرار بود شرکت کنند عبارت بودند از انگلستان، آمریکا، شوروی، فرانسه، استرالیا، بلژیک، برزیل، کانادا، یونان، زلاند جدید، آمریکای جنوبی، هندوستان، هلند، چین، یوگسلاوی، چکسلواکی، روسیه سفید، اوکراین، لهستان.

پس از ارسال دعوتنامه برای دول شرکت کننده در کنفرانس صلح موضوع آلمان مطرح گردید و پس از پیشنهادات وزرای خارجه در باره قسمت های مختلفه این موضوع، چون احتمال نمی رفت که این قضیه به این آسانی حل شود اعضای انجمن با پیشنهاد مسیو مولوتف راجع به اینکه وزیران خارجه جلسه مخصوص برای حل این موضوع تشکیل دهند موافقت نمودند و قرار شد این جلسه پس از پایان کنفرانس صلح تشکیل شود.

بالاخره کنفرانس دوم پاریس روز جمعه ۲۱ تیرماه (۱۲ ژوئیه) به پایان رسید و وزیران خارجه سه دولت بزرگ پاریس را ترک گفته و به کشورهای خود باز گشتند تا خود را برای شرکت در کنفرانس- نهائی- صلح آماده نمایند.

- مستر (برنز) وزیر امور خارجه آمریکا پس از بازگشت از دومین کنفرانس پاریس نطقی در نیویورک ایراد نمود که خلاصه آن بشرح زیر است:

دنیا می داند که ما چهار وزیر خارجه چه کوششهایی میزول داشتیم تا توانستیم پیش نویس های عهدنامه های صلح را با دولت های شکست خورده اروپا تهیه کرده و برای تصویب به کنفرانس صلح که قریباً تشکیل می شود تقدیم داریم.

این پیش نویس ها کامل نیست ولی بهترین پیش نویس هاست که نسبت به آن حصول موافقت از طرف متفقین عمده ما مقدور بوده است.

وی در باره نظر دولت شوروی دایر بر پیشنهاد تامین مشترک خلع سلاح آلمان چنین گفت: "آیا میلیتاریسم آلمان باید به عنوان یک مهره شطرنج در مناقشات میان خاور و باختر به کار رود و آیا این میلیتاریسم باید بار دیگر فرصت پیدا کند تا جهان را تقسیم و آنرا مقهور نماید." پس از آن دستوری را که در نظر بود به نمایندگان نظامی آمریکا در آلمان داده شود خبر داده و گفت یا ما باید همکاری مالی را بین مناطق اشغالی تامین کنیم یا معین کنیم که مسئول نقص قرارداد "پوتسدام" چه کسی خواهد بود.

پس از آن در باره پیمان های صلح با دولت های ایتالیا- مجارستان- رومانی- بلغارستان- فنلاند- سخن رانده و گفت که ۹۰ روز پس از این پیمان ها نیروهای اشغال کننده از این کشورها جز در مواردی که خطوط ارتباطی را حفظ می کنند باید خارج گردند و در خاتمه نطق خود چنین اظهار داشت "جراحات جنگ هنوز باقی است ولی ما باید برای التیام آنها کوشش بعمل آوریم. ما خواهان صلحی نیستیم که پایه آن انتقام باشد، ما خواهان عدالت و عاطفه و رحم هستیم و اگر با رحم و عاطفه رفتار کنیم همان هائی که از آنها بیم دشمنی داریم بهترین دوستان ما خواهند بود.

کنفرانس صلح

برابر دعوت هائی که در آخرین جلسات کنفرانس دوم پاریس برای ۱۷ دولت متفق جهت شرکت در کنفرانس صلح بعمل آورده شده بود، روز دوشنبه ۷ مرداد ماه ۱۳۲۵ (۲۹ ژوئیه) اولین جلسه کنفرانس صلح ۲۱ دولت در کاخ (لوکزامبورگ) پاریس تشکیل گردید.

مسیو بیدو نخست وزیر و وزیر امور خارجه فرانسه نطقی ایراد نموده و چنین گفت: من بنام ملت و دولت جمهوری فرانسه امروز به نمایندگان ۲۱ دولت خوش آمد می گویم و این دول در جنگی شرکت کرده اند که به منظور تقویت دموکراسی بوده است و در عرض ۳۰ سال اخیر این دومین کنفرانس صلح است که در پاریس تشکیل میشود.

ضمناً خاطر نشان ساخت که یکی از دلایل عدم کامیابی نخستین کنفرانس صلح (جلسه ورسای) این بود که دول بزرگ آمریکا و شوروی در آن کنفرانس شرکت نمودند. سپس بر طبق پیشنهاد مستر برنز رئیس هیئت نمایندگی آمریکا مسیو بیدو به ریاست موقتی کنفرانس تعیین گردید.

ضمناً از مسیو "لی" منشی کل سازمان ملل متفق نیز که جدیداً از مسکو وارد پاریس شده بود دعوت بعمل آمد که بعنوان ناظر از طرف سازمان ملل متفق در جلسات کنفرانس حضور یابد. پس از حضور مسیو "لی" در کنفرانس، کمیته مرکب از نمایندگان استرالیا- روسیه

سفید- برزیل- چکوسلواکی- چین- حبشه و هلند تعیین شد که به اعتبار نامه های نمایندگان ۲۱ دولت رسیدگی نمایند و کمیته ای نیز برای تنظیم امور داخلی کنفرانس تشکیل گردید و نخستین جلسه کنفرانس پایان یافت.

تقریباً نمایندگانی که در این کنفرانس شرکت نمودند ۲۰۰۰ نفر بود که هر یک از چهار دولت در حدود ۲۰۰ تا ۳۰۰ نفر نماینده در کنفرانس داشتند.

روز شنبه ۱۹ مرداد آقای رهنما وزیر مختار **ایران** در پاریس نامه دولت ایران را که در باره دعوت از دولت ایران به کنفرانس صلح در چهار ماده تنظیم شده بود به کنفرانس صلح تقدیم نمود. در این یادداشت به امضای پیمان سه جانبه و منشور اتلانتیک و اعلان جنگ دولت ایران به آلمان و ژاپن و خسارت هائی که ملت و دولت ایران در طی جنگ دیده بودند اشاره شده بود.

در جلسه شنبه ۲۶ مرداد (۱۷ اوت) تقاضای ایران در کنفرانس صلح مطرح گردید و پس از نطق ویشنیسکی نماینده دولت شوروی و نماینده چین و آمریکا در خواست ایران مبنی بر **دعوت** از دولت ایران به کنفرانس صلح به اتفاق آراء **تصویب** گردید.

در جلسه جمعه ۸ شهریور (۳۰ اوت) آقای انوشیروان سپهبدی نماینده ایران در کنفرانس نطقی ایراد نموده و گفت "دولت ایران طالب استقرار امنیت و رژیم دموکراسی در دنیا است" و از نمایندگان دولتهای شوروی و آمریکا و انگلیس و فرانسه و چین هندوستان که از تقاضای ایران پشتیبانی کرده بودند تشکر نمود.

راه توده ۱۴۰ ۱۶,۰۷,۲۰۰۷